

ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΚΑΙΡΟΝ.

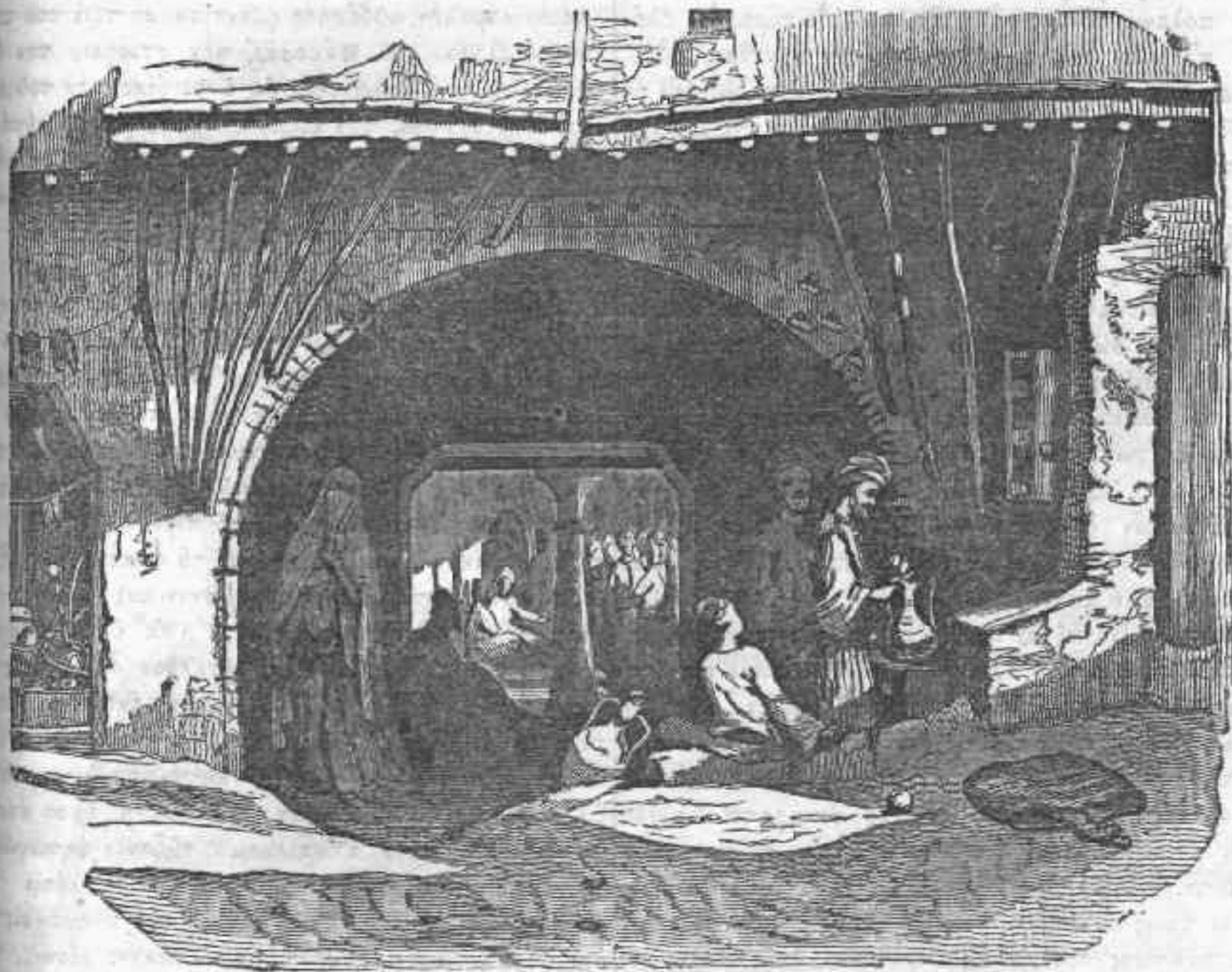
(Κατὰ Δίκερα.)

—ο—

Μία τῶν περιεργωτάτων καὶ τερπνοτάτων πόλεων τῆς Αἰγύπτου, δι' ἣν δύνανται νὰ διέλθῃ, ἢ ἐν αἷς νὰ διαμείνῃ ὁ ὁδοιπόρος, εἶναι τὸ Κάιρον, οὗ τὴν θάλασσαν ἀτυχεστέρην συνιστᾶσιν οἱ ἰατροὶ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι εἰς τοὺς βεβλημένους ἢ εὐαισθη-

της δὲν εἶναι μακρὰ. Παραλλάξας τὸ ὑδραγωγεῖον, ἀπροσδοκῆτως εὐρίσκειται ἐντὸς χαριστάτης λεωφόρου, κικασμημένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ δειροστοιγίας, ἐχούσης ταπεινοὺς καὶ καθαρῖους οἰκίσκους, ὧν τὰ παράθυρα φαιδρύνουσι γάστρα ἀνθέων, ὧν τὰς θύρας φαιδρύνουσιν ὠραῖα πρόσωπα, καὶ μόνη τῶν ἐνδουμάτων ἡ διαφορὰ σοὶ λέγει ὅτι δὲν εἶσαι ἐν εἰς τῶν τερπνῶν καὶ εἰρηνικῶν τῆς Εὐρώπης χωρίων.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ σκηνὴ μεταβάλλεται πάλιν, μεταφέρουσά σε σχεδὸν ἐκ νέου εἰς τὴν ἐξοχὴν· διότι συχναὶ διαλήψεις μεταξὺ τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν δένδρων πρὸς δεξιάν, σοὶ δεκνύουσι τὸν στενὸν καὶ ὀρθύον

Καιροπολεῖον ἐν Αἰγύπτῳ.

του πνεύμονας. Διελθὼν ἐπὶ ἐν ἡ δὴ μὲν ὁδοὺς στενωτάτας καὶ στενοχώρους, ἀρ' ὧν αἱ ὑψηλῆς οἰκίαι μετὰ τῶν προεχόντων καὶ σχεδὸν συναιτωμένων ἐξωστῶν ἀκτῶν, ἀπακλείουσι τὸν ἥλιον καὶ τὸ φῶς ἐν καθαρᾷ μεσημβρίᾳ, καὶ ὑπερβάς τὸν ἐκτὸς περίβολον τοῦ Σίττι Ζεϊνέθ, φθάνεις ἀφ' ἑνὸς ἐπίσω θυμασκαπῶν λόφων καὶ χωρίων τινῶν, εἰς μέγαν ὕψος βλέπεις τὸ μέγα ὑδραγωγεῖον ὀφιοειδῶς ἐκτετατισμένον πρὸς ἀριστερὰ, μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ Νεῖλου. Ὁ ἥλιος ἀκοντίζει φλόγας, καὶ ὁ ἄνεμος διεγίρει νέφη κονιορτοῦ. Ὅνοι βαρέως πεφορτισμένοι, ἀσπίλοι, καὶ τὸ κτώρθωμα τῆς προσόδου τοῦ πολυπομποῦ, ὑδροφόροι ἄμαξαι, διατρέχουσι τὴν ὁδὸν ταύτην ἐν συνεχεῖα ἀδιαλείπτῳ. Αἱ γυναῖκες φωνάζουσι, τὰ παιδία ὠρῶνται, αἱ μῆτις καὶ οἱ ἐπαῖται σὲ βασυλίζουσιν. Εὐτυχῶς ὁμοῦς ἡ διάρκεια τῆς ὁδοῦ ταύ-

τικὸν τοῦ Νεῖλου βραχίονα, τὸν μεταξὺ ῥέοντα τῆς ἑρᾶς καὶ τῆς νήσου Ρόδας, καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης ἄλυσις συνεχῆς λευκῶν παλατιῶν, δασῶν φοινικοδένδρων καὶ ζωγραφικῶν μαρμαρίνων ἀποσθηρῶν, σοὶ ἀναπολεῖ τὰς σκηνὰς τῶν ἀρχαίων μύθων. Κατὰ δὲ τὴν ἀπέναντι διεύθυνσιν αἱ κολησιαῖοι πύργοι τοῦ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως νέου προσκυνήματος αἴρονται ὑπὲρ ὅλα τὰ ἀντικείμενα, καὶ εἰσὶ πάντοτε παρόντες εἰς τὰς ὄψεις σου, καθ' ὅσον προβαίνει.

Ἄλλ' αἱ οἰκίαι πυκνῶνται πάλιν, καὶ τῆς ὁδοῦ μεταβάλλεται αὐθις ὁ χαρακτῆρ. Μεγάλοι κῆποι περιτεταγισμένοι, ἐν οἷς ἐνίοτε διακρίνονται γυνίαι ἢ ὄροφι μυστηριωδῶν οἰκιῶν ὑπὸ πυκνόφυλλα τεθαμμένων δένδρων, αὐλαὶ εὐρείαι, τῷ ἐμπορῷ καθιερωμένοι, καὶ αἴτου ἢ ἀγίου περιέχουσι ὄρη, καυπηγεία, καὶ ἄλλα ἐμπορικῆς δραστηριότητος δείγματα

διαδέχοντα ἄλληλα, μέχρι τῆς ἀγορᾶς, ἣτις εἶναι μακρὰ ἐργαστηρίων στοά. Ἐντεῦθεν διαβάς διὰ τῆς πλατείας τῶν ὄψωπάλων, ὅθεν ἀποπλεύουσιν οἱ πρὸς τὰς πυραμίδας διευθυνόμενοι, εἰσέρχεται εἰς δευτέραν ἀγορὰν παρὰ τὸ τελωνεῖον, ὅπου πρῶτον κἀμπτεται ἡ ἀπέραντος αὕτη ὁδὸς, καὶ διαβάσα διὰ συνοικίας ἰδιωτικῶν οἰκιῶν καὶ κήπων, μετατρέπεται τέλος εἰς δημοσίαν ὁδὸν τῶν ἀγρῶν, ἀγούσαν εἰς τὸ Προφήτου λεγόμενον Βῆμα, ἀραβιστί δὲ Ἀττάρ-ἔλ-Νεββί.

Τὸ μέχρι τοῦδε περιγραφέν εἶναι σχεδὸν τὸ μόνον μέρος τοῦ ἀρχαίου Καίρου, τὸ συνήθως προσιτὸν εἰς τὸν περιηγούμενον ξένον, καὶ πολλὰ ὑπάρχουσι τῆς πόλεως ταύτης μέρη, ἅτινα ὁ ὁδοιπόρος δὲν βλέπει, πλὴν ἂν θελήσῃ, ἐκτραπέις τῆς συνήθους ὁδοῦ νὰ εἰσδύσῃ ἐπίτηδες εἰς αὐτά. Καὶ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φωνῇ ὀργίλων γυναικῶν, ἀλαλαγμοῖ ὕβριζόντων παιδίων, τὸν εἰδοποιοῦσιν ἡ ὁδὸς εἰς ἣν εἰσῆλθεν εἶναι ἀδιέξοδος, καὶ τὸν διατάττουσι νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐπιστρέφει τότε, καὶ στρέφεται, καὶ περιπλέκεται, καὶ παλινδρομεῖ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνευρίσκειται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀφ' οὗ ἀπῆλθε, διαβάς διὰ παντοίων σκολιῶν καὶ πνιγρῶν ἀγυῶν, διαβάς ἐμπρὸς μαγειρείων, ὅπου ζέοντα τὸ ἔλαιον καὶ τὸ λίπος, ἐνοῦσι τὰς δρυμναίους ἀποφορᾶς των, ἐμπρὸς ῥυπαρῶν τοῦ ὄχλου ξενοδοχείων, οὔτε ἐξωθεν τὸ φῶς δεχομένων, οὔτε ἐπιθῶν ἐχόντων διάπνου τοῦ καπνοῦ ἢ τῶν ἀηδῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ ὑφ' ὧν τοὺς ταπεινοὺς θόλους οἰκεῖ ἡ πενία καὶ ἡ ἀκαθαρσία.

Ἡ πόλις δικριεῖται τῶ ὄντι εἰς δικρόρους συνοικίας, ὧν ἐκάστη ἔχει τὴν θύραν τῆς, καὶ κατοικεῖται ἀπὸ ἰδιαιτέραν τινὰ τοῦ λαοῦ τάξιν, τὰ λείψανα ἀνκριθόως τοῦ ἀρχαίου πληθυσμοῦ τοῦ τὴν πόλιν οἰκῆσαντος ἐπὶ Ἀμέρ-Ἰβν-ἄλ-Ἀς, πρὸ χιλίων διακοσίων ἐτῶν. Εἰς τὰς συνοικίας ταύτας ἐπικρατεῖ ἡσυχία βαθεῖα, οὐχὶ ὅμως καὶ πένθημος· διότι ἂν καὶ ἀποκλείεται αὐτῶν σχεδὸν ἐντελῶς τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, ἐνίοτε ὅμως συμβαίνει λαμπρὰ ἀκτίς νὰ πίπτῃ ἐπὶ τορευτοῦ τινος προέχοντος παρὰ θύρου, ἐπὶ μικρᾶς τινος πλατείας, ἣν κἀσμεῖ ἴσως εἰς μόνον φοινῖξ, χαμῆντως κλίνων τοὺς κλάδους του πρὸς τὴν γῆν, τὴν σκιάν του ἐκτείνων ἐπὶ γωνίας, ὅπου δύο ἢ τρεῖς παιδία, σύμπλεγμα ἀποτελοῦντα ζωγραφικόν, ἀποβλέπουσι μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπληξίως πρὸς τὸν παρὰ δόξον ξένον, ὅστις οὔτε τὸ ἐνδυμα οὔτε τὴν πίστιν των ἔχει.

Ἡ ἀγορὰ εἶναι πλουσία, ἂν καὶ πολλὰ ἐργαστήρια εἶναι κλειστά. Εἶναι δὲ θορυβώδης, ἐξ αἰτίας τῶν νευτῶν καὶ τῶν χωρικῶν αἰτινας συζήτουσιν εἰς αὐτήν. Οἱ πωληταὶ ὅμως εἶναι σοφωτέρου, καὶ φκίνονται ἔχοντες μᾶλλον τὴν συνκίσθησιν τῆς κοινω- νικῆς αὐτῶν ἐπισημότητος· καὶ τραχεῖς μὲν τοὺς τρόπους δὲν εἶναι, τὸν φράγκον ὅμως προφικῶς θεωροῦσιν ὡς ἀντικείμενον προκχλοῦν τὴν περιέργειάν των. Σιωπηλοὶ, τὴν καπνοσύριγγα εἰς τὸ στόμα, κάθηνται καὶ περιμένουσι τοὺς ἀγοραστὰς, ἢ ἐνίοτε συνομιλοῦσι μετὰ τῶν ἀντιπέραν τῆς ὁδοῦ γειτόνων

των, πάντοτε ὅμως μετ' ἐξικασίου καὶ σεμνοπροποῦς ἐμδρόμειας. Τὰ χαρακτηριστικώτατα δὲ μετὰ τῶν ἐργαστηρίων, εἶναι τὰ τῶν κουρέων. Εἰς αὐτὰ, συνήθως μετὰ πολλῆς κομψότητος ὑπὸ παντοίων γλυφῶν καὶ τορευμάτων κατὰ τὸν Ἀσιανὸν τρόπον κεκοσμημένα, περικαθηνται, ὡς ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Ἀριστοφάνους καὶ Θεοφράστου, οἱ ἀργοὶ τῆς πόλεως, μετ' ἡδονῆς τοῦ ναργιλῆ τὸν καπνὸν εἰσπνέοντες, τὰς εἰδήσεις διηγούμενοι τῆς ἡμέρας, ἢ ἀκούοντες τινὸς ῥαψώδου μυθολογοῦ, ἐνῶ ὁ κουρεὺς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς κατέχων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἐμπρὸς τῆς θύρας, ἀπέκνυτι τοῦ φωτός τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπέκνυτι τῶν ἀνθρώπων, βρενθυόμενος κρατεῖ εἰς τὰς δύο του χεῖρας φαλακρὰν κεφαλήν, οὐδέποτε φροντίσασκεν περὶ τοῦ περιπύστου ἐλαίου τοῦ Μικκασάρ, τὴν στρέφει, τὴν θωπεύει καὶ τὴν μαλάτσει, ὡς ὁ Φειδίας τὴν τοῦ Διὸς ὅταν τὴν ἐγλυφε, τὴν κείρει ἐν χοῦ, μετὰ μεγάλη ταχύτητος στρέφει τὸν ξηρὸν, καὶ φιλαύτως ἐπιδεικνύων πρὸς θαυμασμὸν τῶν περικαθημένων, ὅτι δύναται νὰ κείρῃ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἐπίσης ὡς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς.

ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀξία παρατηρήσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει καὶ περὶ αὐτῆς, οἷον τὸ ὠχυρωμένον μοναστήριον, ὅπου δεῖκνυται τῆς Θεωτόκου ὁ θάλαμος. Ἀλλὰ τὸ πάντων περιεργότατον εἶναι τὸ Ὀθωμανικὸν προσκύνημα τοῦ Ἀμάρ, τὸ πρὸς ἀνκτολὰς τῆς πόλεως κείμενον. Ῥυπαρὰ τινὰ καλῶ- θια καὶ σωροὶ ἀκαθαρσιῶν τὸ περιστοιχιζοῦσι, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ οὐδὲν ἔχει τὸ σημειώσεως ἄξιον, διότι συνίσταται εἰς μικροὺς μόνον καὶ νεκροὺς τά- χους, ἀνευ οὐδενὸς χαρακτῆρος. Ἀλλ' ὅταν, ὀδηγούμενος ὑπ' εὐσεβοῦς Ἀραβος, εἰσῆλθον διὰ στενῆς θύρας εἰς τὴν πρώτην αὐλήν, ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ἀπέ- τέλεσεν ἐπ' ἐμὲ ἡ μεγάλη αὐτῆς ἔκτασις· καὶ τὸ πανταχόθεν περιλαμβάνον αὐτὴν περιστύλιον μετ' ἀ- πλῶν ἡμικυκλικῶν ἀψίδων, μοὶ ἐφάνη ἔχον ἀρετὴς μεγαλείον, οὐ τὸ ἀποτέλεσμα πύξανεον ὀκτωγώνου οἰκοδομῆ περιέχουσα φρεῖαρ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ὠκοδομημένη. Κατ' ἀρχὰς ὀδηγήθημεν εἰς τὰς στήλας τῆς καθαρότητος, δύο λιθίνους κίονας, τῶ- σιν πλησίον ἰσχυμένους ἀλλήλων, ὥστε μόλις εἰς ἄνθρωπος ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων δύναται πιεζόμενος νὰ διέλθῃ. Κατὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου χρόνου ἐπισταύετο ὅτι μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς Μουτουλμάνοις ἐδό- δοτο νὰ διέλθωσι δι' αὐτῶν. Φκίνεται δὲ ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν διάδοσιν τῆς τοῦ προφήτου θρησκείας, οἱ πιστοὶ ἤσαν ὀλιγώτερον εὐτρεφεῖς καὶ εὐσωμοὶ ἀπὸ τοὺς σήμε- ρον πολυπτύχως μακθύαις ἐνδύοντες, καὶ μὴ λιπαρὸν πιλάριον τρέφοντες τὴν πολύσκαρὸν των ὀρθοδοξίαν. Καὶ τὴν σήμερον εἰσέτι οἱ κίονες οὗτοι θεωροῦνται ὡς μάρτυρες ἰδικιότητος καθαρότητος, διὸ καὶ ὁ ἄγκω- θης μου σύντροφος στεναζῶν ὠμολόγησε ὅτι τῷ τῷ ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὴν δοκιμασίαν ταύ- την, ἣτις εἰς ἐμὲ ἤτον εὐχερῆστατη. Ἡ ὀδηγός μου, δυσ- μορφοῦ γράϊα, τὸν προέτρπε ν' ἀποδειξῇ τὴν ἀπο- χῆν του ἀπὸ πλῆθους ἀμαρτίας· ἀλλ' εὐκολώτερον ἦν εἰς κἀμηλον νὰ διέλθῃ ἀπὸ βελόνης ὀπῆν, ἢ εἰς αὐ- τὸν διὰ τῶν κίωνων ἐκείνων, ὥστε εἰ καὶ λυπηρῶς

νος ήναγκάσθη νά ήμολογήσῃ ὅτι δέν δύναται νά συνταχθῇ μετά τῶν δικαίων.

Ἡ γραία ἦτον ἀξιόλογος ξενυχτός. Κατ' ἀρχάς μᾶς περιέφερε διά τῶν μικρῶν στοῶν. ἑβραϊούσα ἡμεῖς ἔτι, ὡς εἶναι γραπτόν, τοῦς πιστοῦς θέλουσι καταστήσει ὑπό τοῦς ποδας τῶν οἱ εἰδωλαλάτραι, ὁπόσοι καταπέτῃ τὸ ἱερόν αὐτὸ προσκύνημα. Καί τῳ ὄντι τοιαύτη μίμη παποίθησις δύναται νά δικαιολογήσῃ τὰς ἀπειροκάλου; ἐπισκευάς, αἰτινες ἐστράως ἐγένοντο εἰς διάφορα μέρη αὐτοῦ. Μετά τοῦτο δέ, δεῖξασα ἡμῖν διά μικροῦ παραθύρου ἐντός κλειστοῦ δωματίου τόν τάφον τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ προσ-

τῳ παρετήρησα ὅτι ὁ Μωάμεθ δέν ἦτον ποτὶ εἰς τήν Αἴγυπτον, ἐθροισθήσῃ οὐκ ἔτι, καί ἡ πίστις τοῦ ἐκλονίσθη, καί μοι ἐνομήθησαν ὅτι ὑπάρχον καί πολλά ὑποθαλαμικία ἱερά λαΐφανα. Ἄλλὰ μεθ' ὀρμηωτέραν σκέψιν, οἱ διασταμοί τοῦ δευλόθητον. « Ἰδοῦ, μοι εἶπεν, ἡ ἀπόδειξις ἦν ζητείς. Ὅλα τὰ γνήσια τοῦ προφήτου σημεῖα εἰσι πράσινα. Ὁ λίθος οὗτος εἶναι πράσινος καί αὐτίς. Ἐπομένως . . . » Τὸ συμπέρασμα ἦτον ἀναμφισβήτητο, καί μάλιστα ὅταν προσέθηκεν ὅτι καί τοῦ Μεγάλου Ἡρακλεῖο, τὸ ἴχνη ἐν τῳ προσκυνήματι τῳ πρὸς τὰ μεσημέρινα τοῦ Καΐρου, εἶναι πράσιον καί αὐτό!

Κοιτῆριον ἐν Αἴγυπτῳ.

κυνήματος, μᾶς ὠδήγησε δι' ὅλου δάσου, κίονων, καί ἐλθούσα πρὸς ἓνα ἐξ αὐτῶν, ὃν ἐφάνετο θεωρήσασθαι ὡς τὸ μᾶλλον ἀξιωματικώτερον ἀντικείμενον αὐτῆς ὅσα εἶχε νά δείξῃ, ἐκτύπησεν αὐτὸν διά τῆς χειρὸς, καί εἶπε μετά φωνῆς θριαμβευτικῆς « Ἰδοῦ ὄντι! » Καί εἶδμεν, ἀλλὰ δέν εἶδμεν τίποτε· ἐξίστασθαι δέ μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς, παρατηρήσαμεν μικρὸν κοίλωμα εἰς τὴν στήλην, τὸ χροῶμα ὑποπράσινον ἔχον, προσέτι δέ καί μίαν ῥωγμὴν δι' αὐτό. Καί τὸ μὲν κοίλωμα ἐμάθημεν ὅτι ἀπετέλεσα ῥάπιδως τῆς χειρὸς τοῦ προφήτου, τὴν δέ ῥωγμὴν κτύπημα τῆς μάστιγος αὐτοῦ. Ὁ συναστέρῳ μου, ὅταν

εἶδα ποῦ γεγραμμένον ὅτι οἱ Μουσοῦ μάναι δέν σέβονται τῆς πίστεως αὐτῶν τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα. Ἄλλὰ δέν εἶναι ἀληθές. Ποτὶ δέν εἶδα τοσαύτην εὐλάβειαν ἀποδιδομένην εἰς ἀρχαῖα οικοδομήματα, ὅσα οἱ Αἰγύπτιοι προσφέρουσιν εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προσκυνήματα. Ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι περισσοῦσι πάντι ἄλλα ἀρχαῖον, καί ἐπιχειροῦσι καταστρέφοντες τὰ μνημεῖα τῶν ἀνοσίων Καΐρων, τῶν ἀρχαιότερων δικατοῶν τοῦ τόπου, ὡς ἂν εἰ κατ' ἀνωτέρων φυσικῶν δυνάμεων ἀντιπαλαίοντες, ἐνίκων κατ' αὐτῶν ἐπίσημον νίκην. Διότι πιστεύουσιν ἐπὶ οἱ γνήσια αἱ ἐκεῖνοι λίθοι τῶν ἀρχαίων κτιρίων καί οικοδομῶν, δέν

ἐκινήθησαν ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ γοητειῶν, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν φυλακτηρίων. Καὶ ὅσα τούτων δὲν κατεστράφησαν, σώζονται ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι εἰσὶν ἐστοιχειωμέναι, καὶ ὅτι τὸν ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς χεῖρα ἀνθάδῃ ἀπειλεῖ ἡ ἐκδίκησις πνευμάτων. Καὶ ἐτέρη δὲ τῶν βαρβάρων τούτων πεποιθήσις συντελεῖ εἰς τῶν ἀρχαίων μνημείων τὴν κατεδάφισιν, ἡ πρόληψις ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρχαιότητες κούπτουσι θεσσαυροῖς, καὶ οὐδὲν ἀρχαίον λείψανον ἔθελεν ἀφήσει ἢ πλεονεξία αὐτῶν ἀμετακίνητον, ἂν δὲ τοὺς ἐπέτρειπεν ὁ φύθος ὅτι τὰ ἀρχαία ἐρείπια φυλάττονται ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων. Ἦκουσα διηγουμένον ὅτι ἐν Σαβῶν, ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν Ῥασέτην βραχίονος, ὑπάρχει μέγιστος λίθος καλύπτων τὴν εἴσοδον σπηλαίου, ἐν ᾧ λέγονται ἀναρίθμητοι κρυπόμενοι θεσσαυροί· ὅτι δὲ καθ' ἑκάστην νύκτα προσέρχεται τοῦ σπηλαίου ἀλέκτωρ ἐστοιχειωμένος, καὶ ἐπιστάς εἰς τὸν λίθον, καλεῖ διὰ τοῦ ἁσματος τοῦ τῶν διερχομένων τὴν προσοχὴν. Ἀλλὰ λέγεται προσέτι ὅτι ἂν ποτέ τις τολμήσῃ νὰ μετακινήσῃ τὸν λίθον, τὴν καρδίαν αὐτοῦ θέλει ἐκσπάσῃ ἐκ τοῦ στήθους του ὁ ὑποτιθέμενος οὗτος φύλαξ τοῦ ὑποτιθεμένου θεσσαυροῦ. Ἡ ἀκρότης τῶν Ἀράβων φαντασία τοιαύτη ἐταρατοῦργησε σχεδὸν δι' ὅλας τὰς θέσεις τοῦ τόπου τῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ προσκύνημα τοῦ Ἀμέρ ὑποτίθεται ὅτι περιεῖχε ποτὲ θεσσαυροῖς ἀκενώτους, ἢ μᾶλλον ὑποτίθεται ὅτι τοὺς περιέχε ἀκίμη, καὶ ἂν ὑπὸ κίνου δὲν εὑρέθησαν, εἰς τοῦτο πταίουσιν τὰ στοιχεῖα.

Ἀλλὰ τὰ ἀρχαία τῶν προσκυνήματα, τὰ σέβονται, ὡς ἔλεγον, οἱ Ὀθωμανοί. Καὶ τῶ ὄντι οἱ εὐσεβέστεροι μεταξὺ ἄλλων πολυπραγμονοῦσι καὶ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἐπισημοτέρων ἐκ τῶν νεῶν αὐτῶν. Τινὲς, ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ ζήλω αὐτῶν, μὴ προσέχοντες εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκμασεν ὁ προφήτης τῶν, ἀποδίδουσι εἰς τὰ προσκυνήματα αὐτοῦ χιλιᾶδας ἐπιχιλιᾶδων ἐτῶν. Ἀλλ' αἱ πλείστοι φαίνονται ἀκριβεστερῶς ἔχοντες πληροφορίας, καὶ πιθανώτερα λέγοντες ὅτι ὅ,τι δύναται νὰ ὑποτεθῇ. Οἱ ὀνηλάται καὶ οἱ κωπηλάται μοι ἔλεγον ὅτι τὸ προσκύνημα τοῦ Ἀμέρ ἔχει ἡλικίαν χιλίων διακοσίων τῶσων ἐτῶν, καὶ τῶ ὄντι ἐκοδομήθη κατὰ τὰ 639· καὶ τὰς περιστάσεις δὲ τῆς ἀνεγέρσεώς του γνωρίζουσι καὶ διηγούνται μεθ' ἱκανῆς ἀκριθείας. Ἡ γραία ὁδηγός μας διάφορα μᾶς διηγήθη περὶ τινῶν προσθηκῶν γενομένων εἰς τὸ οἰκοδόμημα, καὶ περὶ τῆς εὐσεβοῦς πολλῶν ἐλευθεριότητος, παρεχωρησάντων τοὺς οἴκους αὐτῶν πρὸς ἐπέκτασίν του· μετὰ δ' ἄλλων περὶ ὠριστάτης τινος Ἰουδαίας, ἣτις εἶχεν οἰκίαν ἀμέσως ὀπίσω τῆς βασιλείας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, ὅπου διὰ τὸν ὁσημέρην συνελθόμενον ἀριθμὸν τῶν προσκυνητῶν, ἀπερκασίστη νὰ προστεθῇ νέα στοὰ ὑπόστηλος· ἐζητήθη ἐπομένως ἀπὸ τὴν ιδιοκτήτην νὰ πωλήσῃ τὴν οἰκίαν της, διότι τότε ἐπεκράτουν κατ' ἐκείνη τὰ μέρη κανίνας περὶ ιδιοκτησίας, μεταπεσόντες ἕκτοτε εἰς ἀχρησίαν. Ἀλλ' ἡ καλὴ Ἰουδαία ἤρνηθη, καὶ ἀνεβλήθη ἡ οἰκοδομὴ ἐπὶ ἓν ἔτος. Ἡ ἀνάγκη ὅμως αὐτῆς ἐγένετο ἐπαισθητοτέρα, καὶ ἡ πώλησις ἐπροτάθη ἐκ νέου, ἀλλ' ἀ-

περρίφθη ὀριστικῶς. Τότε ὀργισθεὶς ὁ διοικητής, διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς βίας εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ νὰ διώξωσι τὴν ιδιοκτήτην. Αὕτη ὁμως οὐδ' οὕτως ἠθέλησε νὰ παραιτηθῇ τῶν δικαιωμάτων της, ἀλλ' ἀπέβη εἰς Βηγδάτ, νὰ ἐκθέσῃ τὰ πικράπονά της εἰς τὸν Καλίφην· ὁ δ' ἀρχηγὸς τῆς πίστεως οὐ μόνον τὴν ἐδικαίωσε, καὶ διέταξε νὰ τῇ ἀποδοθῇ ἡ οἰκία, ἀλλὰ καὶ βαρὺ ἐπέδωκε πρόστιμον εἰς τοὺς παραδικσαντας τὴν ιδιοκτησίαν της. Ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ Καλίφου, ἡ ὑπὸ θείας ἐπιτηθείας φωτισθεῖσα, ἡ Ἰουδαία προσέφερε τὴν ἀμφισβητούμενην οἰκίαν δωρεὰν εἰς τὸ προσκύνημα, καὶ προσέτι εἰς τὴν πίστην τοῦ Μωάμεθ προσήλθε, καὶ, ὡς λέγει ἡ ἱστορία, τὸν Καλίφην ἐνυμνεύθη, καὶ ἐγένετο ἡ προφιλεστεράτη τῶν γυναικῶν του. Οἱ Ἀραβικοὶ μῦθοι ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρυπτόν καὶ ὑπερνοούμενον τὸ ἐπιμύθιον· τὸ δὲ ἐπιμύθιον τοῦ μύθου τούτου εἶναι, νομίζω, διαμαρτυρήσεις κατὰ τῶν περὶ ιδιοκτησίας σχέσεων καὶ διατάξεων αἰτίας, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα διαδέχθησαν τὸ ἀρχαίον πρὸς αὐτὴν σέβας.

Ἡ ἐπίσκεψίς μου αὕτη εἰς τὸ μέγα προσκύνημα μοι ἀφῆκεν ἀρίστους ἐντυπώσεις, καὶ διὰ τὴν ἀνεξήγησκίαν μεθ' ἧς ἠκούοντο αἱ αἰρετικαὶ μοι παρατηρήσεις, καὶ διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγένετο δεκτὴ ἡ μικρὰ προσφορὰ μου εἰς τοὺς φύλακας. Ἡ πύλη ἦτον ἀναπαπταμένη, καὶ εἰς ἕκαστον ἡ εἴσοδος ἐπιτετραμμένη· οἱ δὲ φύλακες δὲν μοι ἀπήτησαν ἐπιτακτικῶς εἰσιτήριον φύρον, ἀλλὰ παρκλητικῶς καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας ἐζήτησαν μικρὸν φιλοδώρημα (βραχίσιον), καὶ εὐχαρίστως τοῖς ἔδωκε τὴν εὐτελῆ βοήθειαν, κατὰ τὰς ἑξῆς τόπου ἐν ᾧ ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ταπεινοὶ οὕτω τὸν δίδοντα οὕτω τὸν λαμβάνοντα. Ἀνεπόλουν δὲ ἀκουσίως πολλὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐνταῖς μαγαλοπόλεσιν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ὅπου ἡ εἴσοδος πληρώνεται ἀπαρκλλάκτως ὡς εἰς τὰ τέτρα.

ΑΓΑΛΜΑ ΜΗΛΙΟΝ.

Ἡ παρούσα εἰκὼν μᾶς διευθύνθη ὑπὸ τινος φιλοκάλου νέου Μηλίου, συνωδευμένη μετὰ τῶν ἐπομένων παρατηρήσεων·

α Τὸ κυρίως κεκολωδωμένον ἀγαλμα οὐ ἀντίτυπον εἶναι ἡ παρούσα εἰκὼν, εὑρέθη εἰς Μῆλον περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου. Ἡ τέχνη καθ' ὃν κερὸν αὐτὸ κατεσκευάσθη, ἦτον εἰσαίτι ἀκμαία, ὁ δὲ τεχνίτης αὐτοῦ οὐχὶ εὐκαταρρόνητος. Εἶναι δὲ κομμὸς γυναικὸς σμυνῆς καὶ ἀνδρσπροποῦς, μαγαλοπρεπῆ ἐχούσης τὴν στάσιν, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς στήθεος μένης πολλός, καὶ τὸν ἕτερον μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω αἰρούσης, ὡστε διὰ τούτου ὀλίγον εἶναι εἰς τὰ ἐμπρὸς προκλινῆς. Ἡ δὲ περβολὴ αὐτῆς συνίσταται εἰς πολύπτυχον ποδῆρη χιτῶνα μέχρι τοῦ μετακάρπιου τοῦς πόδας αὐτῆς καλύπτοντα, ἐπ' αὐτοῦ δὲ φορεῖ πικυτέρου ὑφάσματος ἐπενδύτην, ὅστις ὀπίσω ἔχει τὰς πτυχὰς ὅλας ἐξωμαλυσμένας, ἐμπρὸς δὲ σπα-